

Kuntaliiton ajankohtaiset ilmastoterveiset kuntapäättäjäille

Kuntapäättäjän työkalut kunnan hiilineutraalisuus-
tavoitteiden saavuttamiseksi –webinaari 14.10.2021

Miira Riipinen, johtaja, yhdyskunta ja ympäristö –yksikkö, Kuntaliitto @miirariipinen

Ilmastotyötä kunnat tekevät nyt vapaaehtoisesti, mutta ilmastopoliittinen ohjaus on nopeassa muutoksessa. Ilmastolaki tuo kunnan ilmastotyön lainsäädännön piiriin. EU-velvoitteiden toimeenpano tapahtuu pitkälti kunnissa.

Kunnat ilmastolaissa?

Ehdotus 5 §

Ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja siihen sopeutumista edistävät toimet

Valtion viranomaisen on edistettävä toiminnassaan mahdollisuuksien mukaan tämän lain mukaisten tavoitteiden ja suunnitelmien toteutumista.

Lisäksi kunnallisen viranomaisen on edistettävä toiminnassaan mahdollisuuksien mukaan tämän lain mukaisten tavoitteiden toteutumista ottaen huomioon paikalliset olosuhteet.

Lausuntojen perusteella kuntapykälä menee uudelleen valmisteluun (lausuntoaika päättyi 6.9.2021)

Hallituksen budjettiriihen lisäys ilmastolakiin: velvoite laatia ilmastosuunnitelmat kunta-, seutu- tai maakuntatasolla - Mitä tarkoittaa?

Valmiuslaki ja ilmastonmuutoksen vaikutukset

- Ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja varautumisen osalta kunnalle on lailla säädetty vastuu monista kriittisistä arjen palveluista, joihin ilmastonmuutos vaikuttaa.
- Valmiuslaki velvoittaa kunnat ja kuntayhtymät yleisesti varautumaan poikkeusoloihin, jotka voivat aiheutua myös ilmastonmuutoksen aiheuttamista sään ääri-ilmiöiden yleistymisistä.

Jätevettä virtasi luontoon ja kellareihin Hämeenkyrössä – asukas: pulssi alkoi kiihtyä, kun emäntä kysyi Facebookissa apua

Keskiviikkoillan rankkasateet aiheuttivat yllättävää tuhoa Hämeenkyrön Kyröskoskella. Vesi tulvi pahasti Turkimusojassa ja rikkoi runkojätevesiviemäreit. Jätevesi nousi useiden talojen kellareihin.

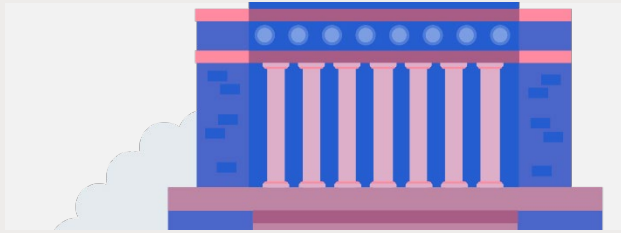
ILTALEHTI

Vesikriisi pahenee Petäjävedellä – juomavesikin pitää jo keittää

Vesikriisin taustalla on se, että vesi väheni Petäjäveden kaivoista ennätysmäisen kuivuuden takia.

Kuntien ilmastotyön liikkumatila on muutoksessa

Lainsäädäntö

- EU Green Deal – EU:n ilmasto- ja energiapaketti (FF55)
- Ilmastolaki
- KAISU & EI-strategia
- Maankäyttö- ja rakennuslaki
- Liikenne12, puhtaat ajoneuvot julkisissa hankinoissa, latauspiste- ja automaatiolaki

Raha

- Kestävä elvytys & EU-elvytys
- Öljystä luopuminen
- Energiatehokkuus
- Joukkoliikenne
- Latausinfra
- Puurakentaminen
- Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen
- Liikkumisen ohjaus
- Budjetti 2022 (fossiiliton liikenne, joukkoliikenne, öljylämmityksestä luopumisen tuki, ilmastosuunnitelmavelvoite kunnille)
- EU:n aluekehitys yms.
- Maankäyttösektorin T&K

Ilmastonmuutos näkyy kuntataloudessa monin eri tavoin – julkisessa keskustelussa painottuu hillintä

**Keskustelu kuntien
ilmastotyön rahoituksesta
on käymättä.**

**Kaksi kolmasosaa
Suomen kunnista
on asettanut
ilmastotavoitteen**

Kunnat tekevät ilmastotyötä monella sektorilla

- Energia
- Kaavoitus
- Kasvatus, koulutus ja neuvonta
- Kestävät julkiset hankinnat
- Kuntalaisten ja yritysten välinen yhteistyö
- Liikenne ja liikkuminen
- Ruoka
- Jätehuolto
- Sähköinen asiointi ja älykäs teknologia
- Ilmastonmuutokseen ja sen vaikutukseen varautuminen

Luottamushenkilön vaikuttamismahdollisuudet

- Kunnan ilmastotavoite ja -strategia kytkeytyy aina kuntastrategiaan.
- Ilmastonäkökulmien huomioiminen talousarviossa, investointisuunnitelmissa, sekä erilaisissa strategisissa linjauksissa ja suunnitteluvälineissä kuten yleiskaavassa, hankintalinjauksissa, elinkeinopoliittisessa tai maapoliittisessa ohjelmassa jne.
- Ilmaston huomioiminen on poikkihallinnollista. Kunnassa lähes jokainen päätös on ilmastopäätös, kuten yksittäiset kaava- tai hankintapäätökset. Keskeistä on huomioida ilmastovaikutukset osana muuta arviointia ja seurata tavoitteiden toteutumista.

Kunta ja energiamurros

Suomen energiapolitiikan lähtökohdat * - kunta-alan näkökulmia

TOIMITUSVARMUUS:

- ENERGIAN RIITTÄVÄ JA HÄIRIÖTÖN SAATAVUUS

KUNTATASOLLA:

- Varautuminen (mm. energiaturpeen tulevaisuus?)

* Lähde: TEM

KESTÄVYYS:

- KESTÄVYYS YMPÄRISTÖN JA ILMASTON NÄKÖKULMASTA
- LUONNON MONIMUOTOISUUS

KUNTATASOLLA:

- KETS-toimeenpano
- muu kestävän kehityksen toiminta

KETS = Kunta-alan energiatehokkuussopimus

Energia-trilemma

KILPAILUKYKY:

- ENERGIAN KILPAILUKYKYINEN HINTA
- INNOVAATIOT, KASVU JA VIENTIPOTENTIALI

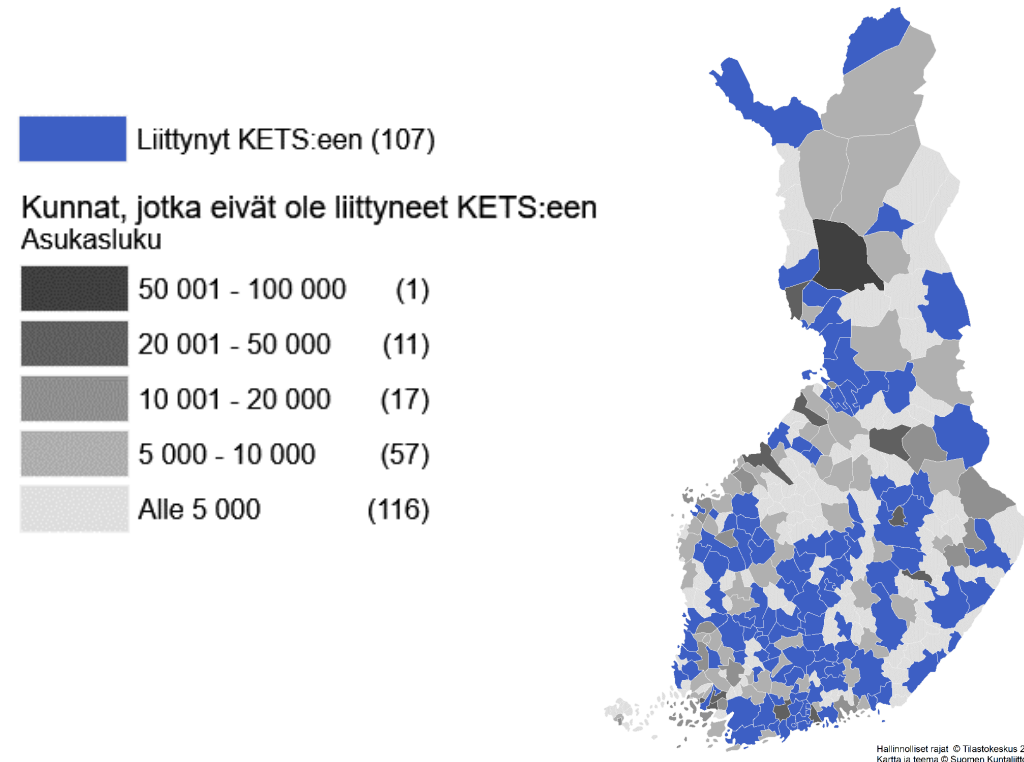
KUNTATASOLLA:

- kannattavat energiainvestoinnit
- käyttömenojen hallinta
- TKI-toiminta

Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS) – vapaaehtoisuudella tuloksia

- Tilanne 3.7.2021:
 - 107 kuntaa ja 11 kuntayhtymää
 - Kattavuus > 75 % asukkaista, 34,6 % kunnista
- Sopimuksen kattavuustavoite saavutettu, mutta voi vielä liittyä
- **Toimeenpanovaihe kriittinen, jotta vapaaehtoisuus säilyy kunta-alalla:**
 1. Energiatehokkuustoimenpiteet
 2. Energiansäästöjen raportointi

KETS-liittyneet kunnat (3.7.2021)

Lähde: www.sopimustulokset.fi

Luottamushenkilön energiamuistilista

- Energiajohtaminen osaksi kunnan johtamisjärjestelmää – ja arkipäivää
 - Hankinnat, uudisrakentaminen, peruskorjaukset ym.
- Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS) liittyminen
- Uusiutuvan energian lisääminen kunnan omassa käytössä
- Paikallisen osaamisen vahvistaminen energia- ja ilmastokysymyksissä

Yhteenveto

Kuntien ilmastotyö

- 1. ohjaus vahvistuu**
- 2. rahoitus jäsennettävä**
- 3. sopeutuminen ja varautuminen vahvasti agendalle**
- 4. EU –velvoitteiden toimeenpano kunnissa sopimusten kautta (KETS)**
- 5. kunnan ilmasto- ja energiajohtaminen kuntoon**

ILMASTO- KUNNAT

Tukea kuntien tavoitteelliseen ilmastotyöhön

www.kuntaliitto.fi/ilmastokunnat pauliina.jalonen@kuntaliitto.fi #ilmastokunnat

ILMAVA

Ilmastojohtamisen valmennus kunnille

Lue lisää Kuntaliiton julkaisuista

- **Kuinka kunnat kohtaavat ilmastonmuutoksen? – Opas varautumistyön kehittämiseen**
<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2081-kuinka-kunnat-kohtaavat-ilmastonmuutoksen>
- **Hur möter kommunerna klimatförändringen? – Handbok om hur arbetet för beredskap kan utvecklas**
<https://www.kommunforbundet.fi/publikationer/2021/2106-hur-moter-kommunerna-klimatforandringen>
- **Ilmastonmuutos ja kunnat – Opas kuntien ilmastotyön tueksi**
<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2031-ilmastonmuutos-ja-kunnat>
- **Klimatförändringen och kommunerna - Handbok för kommunernas klimatarbete**
<https://www.kommunforbundet.fi/publikationer/2020/2057-klimatforandringen-och-kommunerna>

Luottamushenkilöille koottua tietoa ja koulutusta

Kuntapäätaja Kommunpolitikern

www.kuntaliitto.fi/kuntapaattaja

www.kommunforbundet.fi/kommunpolitikern

Kiitos.

Miira Riipinen

0408244401

miira.riipinen@kuntaliitto.fi

@miirariipinen

BY ND

www.kuntaliitto.fi

